

60 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНА ИЗВЪНУЧИЛИЩНА ДЕЙНОСТ ВЪВ ВАРНА

Монка Николова

Резюме: Докладът проследява хронологично 60 годишната история на извънучилищната педагогическа работа с деца и юноши във Варна. Основоположник на тази дейност е създадения през 1953 г. Пионерски дом. Продължител на традициите след 1989 г. е новосъздадения Център за работа с деца. През 1992 г. се създава първият експериментален проект в България под името Общински детско-юношески комплекс, който е обусловен от новите обществено-политически и икономически условия и е наследник на Центъра за работа с деца, Ученическата спортна школа, Центъра за ученическо и научно-техническо творчество и развлекателен парк „Детски свят“. От 2005 г. е преименуван на Общински детски комплекс-Варна и продължава и до днес да се утвърждава като най-голямата извънучилищна педагогическа институция за свободното време на децата, където всяка година се обучават над 2500 ученици в областта на науката, техниката, технологиите, изкуството и спорта.

Ключови думи: Пионерски дом, Център за работа с деца, Общински детски комплекс, обучение, школи, състави, конкурси, награди, традиции, опит, преподаватели, учители, ръководители, история

Един народ се развива, когато познава своята история, ползва я като урок, прави си изводи и стъпва на положителното, което открива в предшествениците си. За съжаление, в първите дни на промените, които настъпват в нашата страна на 10 ноември 1989 г., целият архив на Окръжния пионерския дом е унищожен заедно с летописната книга и голямата музейна сбирка.

В навечерието на 60-годишнината от паметната 1953 г., когато се създава Пионерският дом, след много срещи с бивши директори, учители, организатори, музейни работници на мен се падна честта да обобща получените материали, чуто, разказаното и да се опитам да възстановя част от историята. Много ми беше трудно да подреда времето не само защото литературата беше оскъдна, а защото работата е била огромна. Днес, 60 години по-късно, ние откриваме, че в работата с децата няма политика. Има само достойни хора, отдали целия си трудов живот за развитието на таланта и дарованията на децата.

Историята започва така:

С решение на ГНС, гр. Варна, сградата на ул. „Димитър Благоев“ №21 /днес бул. „Мария Луиза“/ се определя за Пионерски дом. С благодарност се споменава името на контраадмирал

Орманов, който се съгласява да освободи тази жилищна сграда за нуждите на децата.

На Райна Ханджиева, Жана Боева и Дора Стефанова е поставена задача да организират основаването му. Решават да се обърнат към предприятия и учреждения, които да поемат шефство над кръжоците и да помогнат за обзавеждането на залите. Отзовават се Пощата, Корабостроителният завод, Техникумът по дървообработване, Техникумът по облекло, Кукленият театър, „Паркове и градини“ при ГНС помагат за озеленяване на двора.

Денят е 1 май 1953 г. Председателят на ГНС Сергей Тодоров прерязва лентата. Първият директор е Дора Стефанова, Жана Боева става завеждащ организационно-методическата дейност.

Създават се първите извънучилищни форми: Драматичният състав на Алла Герова се ражда още преди откриването на Пионерския дом. За десетгодишното ръководство на Алла Герова и до днес се говори като за някаква красива легенда. Тя сама драматизира популярни приказки. Привлича в помощ млади актьори от Народния театър, осветители, балетмайстори, играе с децата на сцената на Драматичния театър. От този театър са тръгнали актьорите Милен Пенев, Елена Орманова, Димитър Стефанов, Иван Воденичаров, Георги Михов и др.

Делото на този интересен творчески колектив се продължава от Петър Велчев. Всяка година се провежда приеман изпит за кандидати от всички училища, като журито е съставено от актьори-професионалисти. От стотина деца се избират 10-15.

През 1973 г. традицията продължава преподавателят по руски език, журналистът, театралният критик и педагог Катя Папазова. Театърът, който създава към Пионерския дом, е със собствен стил и път. Нарича го „Златното ключе“. Името има метафоричен смисъл - златното ключе, което отключва детската душа за творчество, за стремеж към доброто и истинското.

През периода 1973 - 2007 г., до нейната кончина, през Детско-юношеския театър са преминали стотици деца, печелили десетки наши и международни отличия и награди. Играли са на почти всички сцени в Европа. Гастролирали са и в САЩ, Канада, Южна Корея, Индия и Япония. По-голямата част от всеки спектакъл, представен в чужбина, децата играят на езика на домакините – португалски, холандски, корейски, японски, дори на езика хенде. Сценичните варианти на класическите творби и адаптациите за деца са на нейната сестра, театралния драматург Сия Папазова. Песента „Златното ключе“, превърнала се в химн на състава, с която завършва всяко представление, е написана от Дафина Попова, а музиката е на Доно Цветков. На почти всеки столичен афиш може да се прочете име на бивше „ключе“ – Николай Проданов, Кръстю Лафазанов, Галин Стоев, Христо Чешмеджиев, Тодор Вълков, Стефан Денолюбов, Биляна Стоева. Театърът „Златното ключе“ е приемник на театралната трупа на езиковите гимназии, която Катя Папазова води до 1975 г. Тук правят своите първи стъпки в изкуството актьорите Мариус Донкин, Павлина Трифонова, Ивалена Дучева, режисьорите професор Пламен Марков, Георги Кайцанов и много други.

Продължител на делото на Катя Папазова е нейната сестра Сия Папазова, която и до днес ръководи ДЮТ „Златното ключе“.

Един от първите български детски хорове, също води началото си от 1953 г. с диригент видния музикален педагог Веселин Иванов. Последователите диригенти активно и всеотдайно развиват концертната му биография: Димитър Ресненски, Лидия Душек. По нейно време хорът наброява 200 деца. Специално за хора са написани музикални произведения от наши композитори-нещо, с което малко хорове могат да се похвалят.

Делото продължават Цанка Петрова, Ивелина Димитрова, Захарина Никитасова, Ирена Коларова-Таушанова. От 2016 г. диригент е Галина Станишева.

От 1994 до 2002 г. Детският хор с диригент Ирена Коларова и Хорът на девойките с диригент Захарина Милкова се обединяват в Хорова школа „Добри Христов“, представяйки общи и отделни хорови програми на фестивалите в Белгия, Франция, Германия, Холандия, Швейцария. През 1999 г. като корепетитор към хора започва да работи Биляна Енева, а през 2000 г. и вокалният педагог Галина Станишева, които допринасят много за певческото развитие на децата с професионалните си умения като педагози, солфежисти и музиканти.

От 2006 г. Детски хор "Добри Христов" има самостоятелни изяви и турнета из цяла Европа.

Дългогодишна и ползотворна е и дейността на Струнния оркестър към Пионерския дом.

Основател и диригент на оркестъра е Васил Димов, чието дело по-късно е поверено на диригента Димитър Стамболов /1956-57 г./. По същото време е основан и Акордеонният оркестър. На Третия републикански фестивал на художествената самодейност получават лауреатско звание „Представителен оркестър“ и златен медал, а проф. Сава

Димитров казва, че „.....това е чудесен оркестър, чието изпълнение в отделни моменти е почти на професионално ниво”. Възпитаниците на оркестъра по-късно стават артист-оркестранти, концертиращи изпълнители, педагози и дават своя принос за музикалното изкуство. Оттук тръгват Божидар Добрев, Гинка Гичкова, Енчо Радуканов, Милко Коларов, Вярка Найчева.

Кукленият кръжок също води началото си от първите дни на създаването на Пионерския дом, когато актрисата от Варненския куклен театър Йорданка Сараиванова поема ръководството и обучението на ученици, които искат да се запознаят с кукленото изкуство. По-късно ръководител на кръжока става Веселин Дионисиев, който се стреми да разшири теоретичните познания на учениците в областта на кукленото изкуство и неговите компоненти-декор, музика, костюми, изработване на кукли. Децата посещават ателиета, за да се запознаят с практическата работа. От 1972 до 1975 г. Кукленият театър се ръководи от актьора Тодор Димитров.

През първите години се създават балетен и танцов състав, кръжоци по изобразително изкуство.

В първите години след откриването на Пионерския дом се разкрива танцов състав, но като Детски фолклорен състав е създаден през 1960 г. Първи в историята на ансамбъла са записали имената си: Георги Дуков, Кина Иванова, Митко Дянков, Деню Караденев, Стоян Ризов. Обликът на ансамбъл „Българче” е изграден от най-дългогодишния ръководител - Мария Станева. През далечната 1973 г. детският танцов ансамбъл „Българче” изнася първия си самостоятелен концерт. Спектакълът е озаглавен „Българче”. Шест години по-късно, през 1979 г., художественият ръководител на ансамбъла - Мария Станева, получава първа награда на Комитета за култура за тематичната композиция „Аз съм българче”. Първото задгранично турне на състава е в унгарската столица Будапеща

през 1976 г. През 1993 г. хореограф на ансамбъла става снахата на Мария Станева-Ирена Станева, която от 1985 г. е неин помощник-ръководител.

Равносметката: Близо 1500 концерта; повече от 1000 певци, инструменталисти и танцьори са преминали през различните формации и репертоар, съдържащ над 30 танцови постановки и неизброими музикални произведения.

През 2011 г. ДФА „Българче” е удостоен със званието „Представителен” от националната секция на ЦИОФ-България

За първите години на школата по изобразително изкуство липсват данни за учителите, които са били ръководили. Първото име, за което четем, е на художника Цветан Цонев-около 1968 г., по-късно школата се ръководи от Николай Лазаренко, но голямата диря оставя художникът Радко Мурзов. Току-що завършил Художествената академия, през 1971 г. поема кръжока по живопис и го ръководи до 1992 г., през 1972 г. създава и кръжок по графика, като го преименува в школа по изобразително изкуство. От 1976 до 1992 г. художникът Тодор Тачев ръководи само школата по графика, а Радко Мурзов по живопис, а децата достигат до 90. От тогава до сега през нея са минали повече от 2600 деца. Шестдесет и осем млади художници с висше образование са започнали първите си крачки от тук.

Като добри посланици на мира и културното сътрудничество, рисунките на децата достигат до много страни по света: Япония, Индия, Чехословакия, САЩ, Украйна, Куба, Унгария, Аржентина, ЮАР, Китай, Турция, Сирия, Швеция. С представителни изложби в чест на празника на българската писменост и култура-24 май, школата е гостувала в Лондон, Маями, Санкт Петербург.

С откриването на Пионерския дом се създава и кабинетът по радиотехника, който съществува близо 40 години.

Първият ръководител от 1953 до 1960 г. е Иван Неделчев, а от 1960 г до 1992

г. е Георги Гутев. През 1957 г. във Варна е имало 73 технически кръжока „Сръчни ръце“ с 1350 участници. Към отдел „Наука и техника“ се създават кабинети по радиоконструкторство, радиотелеграфия, авио-, корабо- и ракетомоделизъм, пионерска радиостанция. Стоотици ученици са преминали през всеки един от тези кабинети. Но не могат да се забравят имената на Иван Дойчев, Георги Лечев и Димитър Лукочиев, които цели пет години се обучават в приемането и предаването на морзовата азбука, в радиолюбителските кодове и съкращения за работа на радиостанцията, докато достигнат до най-високото стъпало на републиканските състезания-републикански шампиони за 1966 и 1967 г. Осъществяват над 3000 радиовръзки с любителите от 50 страни на света. През 1971 г. техническите кръжоци получават правителствени награди за експонати в национална изложба. Първите кръжоци по ракетомоделизъм се сформират през 1962 г. с ръководител Любомир Драганов. Много от първите кръжочници са инженери и летци във Военновъздушното училище. Корабомоделистите са републикански първенци. На VI преглед на ТНТМ в Пловдив Огнян Цветков, участник в кръжока по радиотехника в Пионерския дом, получава златна значка. На VII преглед на ТНТМ – 1974 г., той отново става носител на златната значка за подготовения от него експонат „Електронен часовник-хронометър“. На XI преглед учениците от Варна са на първо място по златни значки.

През 1969 г. ИК на ОНС взема решение за откриване на Окръжна станция на младите техници /ОСМТ/. Първият директор е Стойчо Цанев. От 1974 г. е Димитър Йорданов, по-късно Стефан Начев. Малко по-рано се създава и Окръжна станция на младите агробиолози. Първият директор е Иван Левков, после Станка Чавдарова и Петър Петров.

През 1986 г. обединяват двете станции в Окръжна станция на младите техници и агробиолози с директор Петър

Петров. През 1990 г. се преобразува в Център за ученическо техническо и научно творчество /ЦУТНТ/, като Петър Петров го ръководи до 1991 г. и след него поста поема Виолета Кьосева до закриването му през 1993 г.

Спортът в Пионерския дом се заражда от основаването му. Първи са секциите по художествена и спортна гимнастика и лека атлетика, по-късно се създават секциите по спортовете баскетбол, водна топка, волейбол, плуване. От най-ранния период имената си са записали Златка Боянова, Васил Жеков, Стоил Станев, Николай Палазов, Николай Увалиев. С традиции и постижения е художествената гимнастика на Мария Чиприянова / 1953.-1955 г./, Султанка Малчева и спортни танци с ръководител Светла Добрева.

Още през 1952 г. се създава Ученическата спортна школа /УСШ/ с директори Васил Попов, Янчо Милков, Асен Косев, Годор Димитров /1980-1992 г./, последният директор е Красимир Спасов.

Оттук са излезли майстори на спорта, рекордьори и треньори.

През 1993 г. УСШ преминава към новосъздадения Детско-юношески комплекс.

Паметен за Пионерския дом е 26 май 1961 г., когато първият космонавт Юрий Гагарин идва във Варна. По пътя от аерогарата до централния площад всичко е пълно с хора, които искат да видят летеца-космонавт. Идеята да се именува Пионерският дом на името на Гагарин дава Стефан Николов, тогава секретар на ГК на партията. В празничния ден на бул. „Димитър Благоев“ пред Пионерския дом е пълно с хора, но това тържество не е предвидено в програмата за гостуването на Гагарин, поради което той не може да присъства. Когато Стефан Николов се връща от аерогарата, той донася портрет на Гагарин, подарен лично от него с автограф за варненските пионери. Оттогава до 1989 г. домът носи името на Юрий Гагарин.

По случай 25-годишнината от създаването на Пионерския дом, на 19 май 1978 г. по време на тържествения концерт, първият заместник-министър на Народната просвета Продан Стоянов връчва Указ на Държавния съвет на НРБ за награждаване на ОПД-Варна с орден „Кирил и Методий“ II степен.

През 1981 г. ОПД се премества от ул. „Мария Луиза“ №21 на ул. „Пушкин“ №7. От първоначалния имот, в момента е останала една съвсем малка част от сградата.

За периода 1953 - 1989 г. като директори на Пионерския дом работят: Дора Стефанова /1 май 1953 -1954 г./; Мина Казълова /1955 - 1959 г./; Иванка Христова /1959 - 1962 г./; Петранка Баръмова- /1963 - 1965 г./; Донка Пешева /1965 - 1972 г./; Димитричка Деянова /1972 -1973 г./; Елена Патронова /1973 - 1978 г./; Мария Боянова /1978 - 1985 г./ ; Елена Илиева-Свиленова /1985 - 1989 г.

1989 е преломна година за България, пада комунистическият режим и започва да се отрича всичко, което е продукт на тоталитарното време, в т.ч. работата в Пионерския дом. В първите месеци той се преобразува в Център за работа с деца с директор Даниела Лазарова, която трябва да разработи новата структура. Към центъра преминават художествените състави – ДЮТ „Златното ключе“, Детски хор „Добри Христов“, ДФА „Българче“; кръжочните форми – шах клуб „Каиса“ с ръководител Красен Николов, кръжок по радиотехника с ръководител Георги Гутев, художествена гимнастика с ръководител Даниела Петрова, спортни танци с ръководител Диана Филипова. Клубът по спортни танци работи до 2001 г. последователно в ЦРД и ОДК като клуб „Кристал“.

Създават се нови школи:

Детска рекламна агенция на Венета Вълканова, клуб по журналистика с ръководител Росица Бърдарска, клуб по археология с ръководител Кристина Спасова. През лятото на първата учебна

година се провежда практика в Археологическия музей под прякото ръководство на проф. Лазаров. Учениците участват в специално организирани за тях археологически разкопки на обекта Римски терми под ръководството на ст.н.с. Петко Георгиев и арх. Красимира Вачева в продължение на повече от две седмици. Контактът с едни от най-видните археолози на България в тези години и практическата работа са довели до професионалната реализация на учениците от клуба по археология.

Мария Грозева създава Куклен театър, който освен с куклени постановки се занимава и с организацията на много детски шоу празници в града.

През 1991 г. се създава школа по радиожурналистика с ръководител Татяна Младенова, тогава възниква и в. „Тийнейджър“.

През 1994 г., вече към ОДК, тя създава нова школа по журналистика – клуб „Млад журналист“ . Възобновено е издаването на в. „Тийнейджър“. Той се разпространява във всички училища, културни институти в града и близки селища. Тиражът е забележителен – 2000 броя. В него децата на Варна свободно изразяват отношението си към училището, околната среда, културата, споделят вижданията си за развитието на света около тях.

Стартира своята дейност и клуб „Компютър“ към Центъра за работа с деца - Варна, с ръководител Добринка Радева. Участията в национални състезания и заеманите призови места утвърждават клуба като място за висока подготовка по математика и информатика.

На 1 октомври 1990 г. към Центъра за работа с деца е създадено психологично бюро „Емпатия“ с ръководител психолога Цветанка Стоянова. Той е първият системен извънучилищен модел за психологични услуги за деца и родители в 5 области: психологични консултации на деца, юноши и родители, Телефон на доверието

(ежедневен, за всички варненци), школа по приложна психология за юноши. Работа по проекти с ученици от школата по приложна психология, кариерно консултиране (от 2002 г.).

Към парк „Детски свят“ се създават школите: „Морска история и подводна археология“ с ръководител Дарина Иванова; школа „Екология“ с ръководител Даниела Петрова; клуб „Компютри“, намиращ се в самолета, подарък от БГА „Балкан“, с ръководител Джена Иванова; школа „Археология и етнография“ с ръководител Юлия Кавръкова.

Обхващат се деца от кварталите „Аспарухово“ и „Галата“. В залите е уредена музейна сбирка от археологически артефакти, подарък от историческите музеи в Казанлък и Каварна, както и етнографска сбирка.

С решение РД-14-90/ 16.11.1992 г. на министъра на образованието се създава първият експериментален проект под името Общински детско-юношески комплекс, който е обусловен от новите обществено-политически и икономически условия. Наследник е на Центъра за работа с деца, Ученическата спортна школа, Центъра за ученическо и научно-техническо творчество и развлекателен парк „Детски свят“. През 1995 г. ОбДЮК е преобразуван в Детски комплекс с предмет на дейност - развитие на индивидуалните способности и дарования на децата в областта на изкуството, науката, техниката, спорта и туризма, а през 2005 г. със заповед на министъра на образованието се преименува на Общински детски комплекс. С новия Закон за предучилищното и училищното образование, който влезе в сила от 1 август 2016 г., пред името ОДК се прибави и Център за подкрепа за личностно развитие.

Първият директор на ОбДЮК е Елица Костова. Провежда се конкурс за учители и се оформя новата структура с направленията, в които ще се работи - художественотворческо, научно-техническо творчество, спортно-туристическо и

развлекателна и атрактивна възпитателна дейност в парк „Детски свят“.

Запазват се Детско-юношеският театър „Златното ключе“, ДФА „Българче“, Детският хор „Добри Христов“, шах клубът на Красен Николов, клубът по спортни танци „Кристал“.

Към школата по компютри децата проявяват огромен интерес поради ограничената им възможност за достъп до компютри и желанието им да се докоснат до съвременните технологии. Създават се две школи „Компютърен свят“ с ръководител Светла Ангелова, по-късно се ръководи от инж. Петя Антонова и „Приложна информатика“, която в момента работи с ръководител инж. Григория Иванова. Компютърният кабинет се превръща в място, където деца от ДДЛРГ „Княгиня Надежда“, деца със специални образователни потребности и деца от масовите училище заличават различията помежду си, създават нови приятелства и контакти.

Школата по конструиране, която тогава се създава с ръководител Лилия Червенова, след 2008 г. достойно се продължава от инж. Маргарита Гилова. Тя разширява работата си с нови техники - „Кусудама“, „Квилинг“, решават задачи „Танграм“, упражняват се в разглобяване и сглобяване на триизмерни пъзели - главоблъсканици, работят с метален конструктор, с конструктор „Техно Лего“, с помощта на който усвояват някои машинни предавки, но оригамите им са силата.

През 1993 г. към ФА „Българче“ се създава Народен хор с гл. художествен ръководител Найденов и диригент на хора Добринка Колева. Ръководители на оркестъра през годините са Симеон Величков, Живко Димитров, Данчо Радулов, Димо Желев.

Първите записи на хора са направени през 1999 г. за участие във фолклорно предаване на Националното радио. Народният хор и оркестърът са лауреати от

почти всички издания на конкурса "Орфеево изворче" - Стара Загора, НК „С песните на Радостина Кънева“, НК "Орфеева дарба" – София, и националният конкурс "Диньо Маринов" - Варна. Хорът е удостоен със звание "Представителен" и "Откритие" от старопланински събор "Балкан фолк" - В. Търново.

Направени са записи в Българското национално радио, както и самостоятелен албум с 14 песни и сборник с нотирани песни.

Името на гайдаря Диньо Маринов е записано в историята на Детския комплекс с главни букви. На един лагер през 1993 г. той споделя идеята си да организира национален детски фолклорен конкурс и още на следващата година я реализира. Цялата организация е негова. За съжаление, си отива твърде млад, само на 50 години, през 2005 г., но конкурсът продължава и до днес. От 2006 г. той е кръстен на неговото име, през 2017 г. предстои двадесет и второто му издание. Конкурсът привлича певци и инструменталисти от всички фолклорни области на България и е включен в Националния календар за извънучилищни дейности на МОН.

Варненската детско-юношеска опера към ОДК е създадена през 1993 г. от Елица Костова / тогава директор на Комплекса и бивш участник в Детската опера на Георги Занев/ , Миглена Шишева- хормайстор и корепетитор на ВДЮО, Николай Проданов - актьор в Държавния куклен театър и режисьор на ВДЮО до 2001 г., и Ганчо Ганчев - диригент на ВДЮО до 1998 г., а от 1998 г. до днес и неин главен художествен ръководител.

Детско-юношеската опера има своето начало от 1980 г., когато към Окръжния център за художествена самодейност се създава Детско-юношеска опера „Знаме на мира“ по идея на Георги Занев, който става и неин главен художествен ръководител и диригент. Този състав съществува до 1985 г.

През годините са реализирани 16 мюзикъла, като повечето от тях са творби със световна известност. В историята си съставът има повече от 600 представления, самостоятелни концерти и участия в събития, организирани от Общински детски комплекс, община Варна и други организации в града, страната и чужбина. Участват и в постановките на Варненската държавна опера - “Кармен” от Ж. Бизе, ”Отело” от Дж. Верди, ”Турандот” от Дж. Пучини, ”Палячо” от Леонкавало, ”Борис Годунов” от Мусоргски, ”Кармина Бурана” от Карл Орф и др.

През 1993 г. след проведен конкурс на работа в ОДК постъпва актрисата Маргарита Шишкова, която създава Куклен театър ”Палечко”. В репертоара на КТ „Палечко” намират място редица куклени и драматични миниатюри, театрално-поетични и музикални форми, спектакли, където използва различни техники. Сама пише текстове и ги поставя. Има няколко авторски куклени спектакъла и много миниатюри. Получените знания и умения в учебно-творческия процес „палечковци“ прилагат в концертни програми, благотворителни концерти, спектакли и изяви на регионални, национални и международни конкурси и фестивали, откъдето се завръщат с първите награди.

Куклен театър „Палечко” е бил на турнета в Чехия, Полша, Унгария, Турция, Гърция, Франция, Белгия и др.

През 1993 г. в ОДК Ангелина Милева създава варненските „Сребърни звънчета”, която от 1963 г., в продължение на 30 години, ръководи такъв ансамбъл в Кюстендил. През 2007 г. БНТ продуцира самостоятелен филм с най-добрите песни от репертоара на ансамбъла.

„Сребърни звънчета” и солистите на състава са многократни носители на повече от 500 награди от почти всички престижни национални конкурси. Участието им на международни форуми се превръща в

празник на българската детска песен. Концертирали са в почти цяла Европа.

За високи художествени постижения детски вокален ансамбъл „Сребърни звънчета” е удостоен с най-високите национални награди - два „Златни петела”, за ансамбъл и за цялостно творчество на Ангелина Милева.

През 2006г. Ангелина Милева е отличена с награда „Варна” за високи творчески постижения в областта на българската детска песен.

От 2003 г. заедо с Ангелина Милева работи и музикалният педагог Юлия Недева. Корепетитор на състава е Гарине Пюзантян.

През 1995 г. в ОДК – Варна, Магдалена Маркова организира школа по литература, в която след две години се обособява в група за творческо писане, наречена Литературен клуб „Касталия”. През 2000 г. започват да издават вестник „Мост”. През 2007 г. към школата се създава Младежки медиен център, в който се снима телевизионното предаване „МОСТ ТВ”. През 2011 г. по собствен сценарий екипът съвместно с младежи от ДЮТ „Златното ключе” прави късометражен игрален филм „Стената”.

От 1997 г. досега са издадени 7 алманаха с детско и младежко литературно творчество „Докосване до Касталия”, 2 самостоятелни стихосбирки, 1 сборник с разкази и 1 роман.

Спечелени са стотици награди от регионални, национални и международни конкурси за литературно творчество и журналистика.

Създава се и нова школа по рисуване и приложно изкуство „Палитра” с ръководител Йорданка Аргирова.

Малките художници от школата усвояват различни техники на изобразителното и приложното изкуство, усложнени според възрастта на децата. Апликират с природни материали, изработват тематични украси от хартия, прилагат техниките „Монотипия”, „Папие

маше”, „Оригами” и „Квиллинг”, илюстрират по митове и легенди, а също така правят и илюстрации по български народни приказки. Участват в почти всички национални конкурси за рисунка и винаги печелят награди.

В новосъздадения през 1993 г. Детски комплекс спортът заема сериозно място. Създават се школи - „Спортна акробатика и гимнастика“ с треньор Павлина Станкова, „Лека атлетика” с треньор Даниела Христова, „Тенис на маса“ с треньор Николина Йоцова. Тези школи са закрити през 2009 г., а 7-те школи по плуване преминават към детските градини, където има басейни.

В ОДК остава школа „Футбол” с треньор Бисер Бъчваров. В нея всяка година се обучават над 80 деца в различни възрастови групи и интересът към заниманията е огромен.

Школа „Хандбал” съществува от създаването на Детския комплекс с учител Евгени Китанчев. Докато той е треньор, до неговата кончина през 2006 г., представителният отбор е 5 пъти шампион и 3 пъти вицешампион от държавни първенства. През 2009 г. в памет на основателя на спортната школа е учреден Мемориален турнир „Евгени Китанчев”. През годините преподаватели в школата по хандбал са били Евгени Китанчев, Малин Николов, Кирчо Василев, в момента - Христо Стоянов.

Школата по баскетбол е създадена през 1995 г. с учител Маргарита Гечева. В периода на своето съществуване школата е открила редица таланти и ги е изградила като първокласни състезатели на националните ни отбори и елитни състезатели в чужбина. Представителните отбори в двете възрасти общо имат завоювани 4 шампионски титли, 7 вицешампионски и 5 трети места от Държавните първенства на извънучилищните звена.

От 1994 до 2002 г. директор на Комплекса е Атанас Боджаков.

През 2003 г. временно длъжността изпълнява доц. Маринела Грудева, която със своя управленски опит насочва усилията си към създаване на административен и структурен ред в институцията. От 2003 г. до март 2005 г. временно изпълнява длъжността „директор” Дарина Иванова. Нейното име се свързва със създаването през 2000 г. на школата по приложно гражданско образование и Детския парламент.

Днес в ДП с учител Юлия Кавръкова участват легитимно избрани представители от всички варненски училища. Детският парламент има свой устав и правилник за организация на дейността, приети на Общо събрание. Член е на Асоциацията на детските и младежки парламенти в Република България, на Консултативния младежки съвет. Активно си сътрудничат с местната и централната власт, с международни организации и фондации.

"Студио Балет" се създава през 2004 г. с художествен ръководител и хореограф Бистра Бъчварова.

Още от създаването си започва активно да участва в спектаклите на ВДЮО. Бистра Бъчварова е и балетен педагог на Детската опера. Съвместно създават детския мюзикъл "Мечо Пух" и "Магьосникът от Оз". Студио „Балет" си партнира с професионалистите от балетната група на ТМПЦ, като през 2009 г. малките балерини са поканени да участват в балетния спектакъл "Пепеляшка", който се играе и до днес, а през 2010 г. отново са поканени да изиграят ролите на маймунките в балетната постановка "Доктор ОхБоли".

Студиото участва в много национални и международни балетни конкурси и печели първите места. Възпитаници на школата се обучават в престижни международни балетни училища.

Школата по пиано „Алегра” е създадена през 2005 г. от Кети Арабова. Обучението се извършва индивидуално с

деца от 5- до 18-годишна възраст. Всяка година в школата се обучават по 25 ученици. От участия в национални и международни конкурси винаги се завръщат с първите места. Кети Арабова е удостоена с най-голямата награда в системата на образованието-награда „Неофит Рилски”.

През 2005 г. след проведен конкурс от МОМН директор става Монка Николова, която продължава и в момента да ръководи Комплекса. Само няколко месеца след това, в навечерието на 24 май-Деня на славянската писменост и култура, ОДК получава награда „Варна” за цялостната си дейност през 2004 г., за втори път получава тази награда и през 2013 г.

С идването си на този пост Монка Николова насочва усилията си първо към възраждане на символите и ритуалите. Учебната 2005/2006 година започва с тържествен водосвет и освещаване на първото знаме на ОДК от Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски митрополит Кирил, поставят се пилони със знамена в двора на Комплекса, създава се химн по стихове на Невена Симеонова и Велина Атанасова от ЛК „Касталия” и музика на Юлия Недева.

През 2007 г. е приета първата Стратегия за развитието на ОДК, с която се определят основните цели, мисията и приоритетите на организацията. Като един от приоритетите става привличането на деца със СОП и деца в неравностойно социално положение в школите. Традиционна е инициативата „Подай ръка”, провеждана в навечерието на големите християнски празници, която събира деца от СОУ за ДНЗ „Д-р Иван Шишманов”, СУПЦ „Анастасия д-р Железкова”, които са включени в школа „Православни християнски ценности и традиции” към ОДК и заедно с ученици от школата по ГО „Европейски мост” и деца от школите по изкуства общуват, пеят, танцуват и забравят за различията си.

По случай 8 март - Международния

ден на жената, през 2012 г. художествените състави на ОДК имат възможността да поздравят жените в Президентството, начело с вицепрезидента на РБългария Маргарита Попова и в Народното събрание, с председателя на НС Цецка Цачева. Впечатлена от представянето на децата, госпожа Попова приема поканата да присъства на тържествения концерт на ОДК на 11 май по случай Деня на Светите братя Кирил и Методий и на тържествена церемония в този ден заедно с тогавашния кмет на града Кирил Йорданов и тогавашния областен управител Данчо Симеонов, тя връчва учредената от ПС „Награда ОДК” на ученици и колективи, получили престижни награди.

В периода 2005 - 2013 г. се създават нови школи:

2005/2006 г. - школа „Православни християнски ценности и традиции” (единствена по рода си към момента на откриването). Тази инициатива се осъществява благодарение на доброто сътрудничество между институциите: община Варна, Варненска и Великопреславска митрополия, РИО – Варна, и ОДК – Варна.

Първите учители, които се заемат с отговорната мисия да възпитават и обучават децата в духа на православието, са: Георги Стоименов, Дарина Кючукова, Милена Миленова, Радостина Попова и Теодора Златева. Сформирани са 41 групи в 24 варненски училища. През следващите учебни години към екипа от преподаватели се присъединяват Стойка Димова, Владимир Николов и Юлия Христова

От самото си създаване учителите в школата организират и провеждат общинските конкурси за литературна творба и рисунка, посветени на двата най-големи християнски празника- Възкресение Христово и Рождество Христово.

Вече десет години Общински детски комплекс – Варна, предлага една добра алтернативна форма на липсващото обучение по религия в училищата.

Учебната 2006/2007 г. е изключително благодатна за ОДК, учениците достигат 3380.

Щатът се разширява с нови школи в областта на природонаучното направление - школа „Ботаника” с ръководител проф. Марияна Филипова, школа „Зоология” с ръководител Сивков, школа „Физика” с ръководител Петя Костадинова, школа „Науки за Земята и Космоса” с ръководител Ивелина Радева, кръжок по препариране с ръководител Георги Райчев .

Създава се и нов Вокален ансамбъл „Звездни струни” с ръководител пианистката Теодора Сотирова, лауреат на престижни музикални конкурси „Панчо Владигеров”, „Светослав Обретенов”, „Катя Попова”. Теодора Сотирова е осъществила записи за БНР, БНТ, за радио и телевизионните медии на Украйна, Унгария, Белгия, Италия, Швейцария, Германия, Франция, Испания, Полша и др. Съставът, който ръководи Сотирова, е носител на десетки национални и международни конкурси , солистите от състава ѝ се завръщат със статуетките Гран При.

Поради големия интерес към балета от страна на родители и деца през 2006 г. се разкрива нова школа по балет. Отначало с ръководител Цветелина Димитрова и година по-късно с ръководител Татяна Костова, която е с 27-годишен стаж като артист-балерина във Варненската опера. Под нейно ръководство децата завоюват над 160 престижни отличия от национални и международни конкурси и фестивали, а творчеството ѝ е възнаградено с 9 персонални награди, между които Награда за принос в развитието на танцовото изкуство за деца, Награда за високо професионално майсторство, Награда за най-добра хореография в раздел класически балет.

Световни титли от световни шампионати в Хърватия, Канада, Румъния са завоювали десетки нейни възпитанички.

Школата е официален член на Европейската танцова организация ESDU.

През учебната 2009/2010 година се създава още една нова школа по ГО „Европейски мост” с ръководител Долорес Коева.

Школата работи в три направления - Дни на страни членки на ЕС, клуб „Дебати” и работа с деца със СОП.

Идеята е учениците да изучават страните членки на ЕС, като се запознават с политическото устройство, бита, културата, кухнята на съответната страна. Тези часове се превръщат в истински празници както за гостите, така и за младите европейци.

Посещенията в европарламенти също са част от учебната програма. Досега са посетили парламента в София, в Букурещ, Лондон, Париж, Рим, Брюксел.

Към школата е изграден и клуб „Дебати”, където младите хора се опитват да спорят по актуални проблеми и да разсъждават по нравствено-етични теми.

Работата с децата със специални образователни потребности е част от политиката на ОДК за включващото образование на тези деца. В тази връзка се реализират инициативите „Подай ръка” и „Заедно пеем и танцуваме”, които се превръщат в истински празник.

Последните школи, разкрити в ОДК, са: школа по балет „Рондо” с ръководител Нина Минкова и продължена от Станислава Тобак, школа по фотография с учители Елвира Георгиева и професионалния фотограф Надежда Шипкова и школа по етнография и народни занаяти „Творилницата” с ръководител Бригита Маринова.

За този осемгодишен период между 2005-2016 г. от един конкурс включен в Националния календар за извънучилищните дейности на МОМН - Детския фолклорен конкурс за изпълнители на народна музика, се прибавят още пет: Националния конкурс „Любовта в нас” за литературно творчество, компютърна рисунка и визуални изкуства;

Националния детски конкурс за изпълнители на популярна песен „Морско конче”, Националния конкурс „Морето, морето, морето.....” за литературна творба и компютърна рисунка; Националния ученически конкурс за архитектурни паметници в макети; Националния конкурс за рисунка „ПрказкиТЕ” с участието на българските деца, които живеят в чужбина.

От 2010 г. всяка година ОДК провежда по един открит ПС, на който присъстват представители на местната и държавната власт, НПО, директори на училища, учителите от ОДК изнасят доклади по темата и разискват ролята и мястото на ОДК. Темите, които са били обект на внимание са „ОДК – Варна, превантивен център срещу негативните влияния в обществото ни чрез наука, изкуство и спорт”, „Предимства, проблеми и предизвикателства в работата с даровитите и талантливите деца в ОДК”, „Ролята на ОДК за кариерното ориентиране на децата” и др.

За работата си по утвърждаването на ОДК като институция, която има важна роля в системата на варненското образование, През 2009 г. Монка Николова е поканена на тържествения прием при президента в навечерието на 24 май - Деня на славянската писменост и култура, а през 2010 г. ѝ е присъдена най-голямата награда на МОМН - награда „Неофит Рилски”.

През 2013 г. с тържествен концерт-спектакъл „Делото на основателите в сигурни ръце” беше отбелязана 60-годишнината от организираната извънучилищна дейност във Варна.

Темата за ползите от извънкласната и извънучилищната дейност за формиране на детската личност е необятна. В продължение на 60 години участията на варненските деца в национални и международни конкурси, фестивали и състезания са донесли хиляди отличия и награди като доказателство за високия професионализъм на учителите, които работят на този фронт. Тези успехи нямаше

да ги жънем, ако не беше голямата ни любов към децата, екипната ни работа, привързаността и принадлежността ни към институцията Общински детски комплекс и голямата подкрепа, която имаме в лицето на местната власт и родителите. Тук е мястото да благодаря на община Варна за оказаната изключителна морална и финансова подкрепа.

Предстоят ни нови предизвикателства с влизането в сила на новия Закон за предучилищното и

училищното образование от 1 август 2016 г. Но аз считам, че това само ще ни мотивира да докажем, че сме отворени към промените и амбициите за оптимизиране на българското образование и ще адаптираме опита си към новите политики на държавата ни в областта на подкрепящото образование.

Убедена съм, че делото на основателите е в сигурни ръце!

За контакти:

Монка Недкова Николова

Директор на ЦПЛР-

Общински детски комплекс, Варна

Тел.: 0885756690

E-mail: dk_varna@abv.bg